

ชื่อการศึกษาค้นคว้าแบบอิสระ ศูนย์กลางการค้าและเส้นทางการค้าในอาณาจักรล้านนาไทย
ช่วง พ.ศ. 1839-2442

ผู้เขียน นายสมณะ โน ฌ เชียงใหม่

วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาภูมิศาสตร์

คณะกรรมการสอบการค้นคว้าแบบอิสระ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เสน่ห์ ญาณสาร ประธานกรรมการ

ศาสตราจารย์ ดร. มโน สุวรรณ กรรมการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นิตยา ประพุกอนิธิสาร กรรมการ

บทคัดย่อ

การศึกษาศูนย์กลางการค้า และเส้นทางการค้าในอาณาจักรล้านนาไทย ช่วง พ.ศ. 1839-2442 มีวัตถุประสงค์หลัก 3 ประการคือ 1) ศึกษาศูนย์กลางการค้า และเส้นทางการค้าภายในล้านนา และระหว่างล้านนากับอาณาจักรใกล้เคียง 2) ศึกษาถึงบทบาทหน้าที่และขอบเขตการค้าของเมืองเชียงใหม่ที่เป็นศูนย์กลางการค้าในล้านนา และ 3) ศึกษาการเปลี่ยนแปลงของศูนย์กลางการค้า เส้นทางการค้า และประเภทสินค้า การศึกษาครั้งนี้ใช้วิธีการศึกษาเชิงประวัติ การวิเคราะห์ใช้วิธีการวิเคราะห์จากเอกสารในเชิงพรรณนา

ผลการศึกษาพบว่า ในช่วง พ.ศ. 1839-2101 ศูนย์กลางการค้าอันดับสูงคือเมืองเชียงใหม่ ศูนย์กลางการค้าอันดับกลาง คือ เมืองเชียงแสน และลำพูน และเส้นทางการค้าที่สำคัญที่สุดในช่วงนี้คือระหว่างเมืองเชียงใหม่กับเชียงแสนและขุนหมิง ในช่วงที่สอง พ.ศ. 2101-2317 ศูนย์กลางการค้าอันดับสูง คือ เมืองเชียงใหม่ ศูนย์กลางการค้าอันดับกลาง คือ เมืองลำปาง และเมืองเชียงตุง เส้นทางการค้าที่สำคัญที่สุดคือระหว่างเชียงใหม่-เชียงแสน-ขุนหมิง และเชียงใหม่-ตาก-มะละแหม่ง ในช่วงที่สาม พ.ศ. 2317-2442 ศูนย์กลางการค้าอันดับสูงในช่วงแรกคือเมืองลำปาง ต่อมาเป็นเมืองเชียงใหม่ดั้งเดิม ส่วนศูนย์กลางการค้าอันดับรองคือเมืองลำปางและปากน้ำโพ เส้นทางการค้าที่สำคัญที่สุดคือระหว่างเมืองเชียงใหม่-ลำปาง-กรุงเทพฯ บทบาทของเมืองเชียงใหม่ที่เป็นศูนย์กลางการค้าที่สำคัญที่สุดคือ เป็นศูนย์รวมของสินค้าจากพื้นที่ต่าง ๆ เข้ามาติดต่อแลกเปลี่ยนกัน การค้าในอาณาจักรล้านนาเจริญรุ่งเรืองมากในช่วง พ.ศ. 2317-2442 และตกต่ำในช่วง พ.ศ. 2101-2317 ส่วนขอบเขตการค้าของเมืองเชียงใหม่กว้างขวางในช่วง

พ.ศ. 2317-2442 และขอบเขตการค้าของเมืองเชียงใหม่จะแคบมากในช่วง พ.ศ. 2101-2317 มีอิทธิพลต่อเมืองที่เป็นศูนย์กลางการค้าและเส้นทางการค้าคือ ลักษณะทางกายภาพที่ง่ายต่อการเข้าถึง ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง สภาวะเกือกกูลกันระหว่างพื้นที่ และที่สำคัญที่สุดคือ สภาพความสัมพันธ์ทางการเมือง

ผลการศึกษานี้คาดว่าจะ เป็นแนวทางและมีประโยชน์แก่ผู้สนใจจะศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

Independent Study Title: Trade Centers and Trade Routes in Lanna
Thai Kingdom, 1296-1899

Author Mr. Sommano na Chiangmai
M.S. (Geography) Master of Science in Geography

Examining Committee:

Assistant Prof. Dr. Sanay Yarnasarn Chairman
Professor Dr. Manat Suwan Member
Assistant Prof. Nittaya Prabudhinitisarn Member

Abstract

The study of the "Trade Centers and Trade Routes in Lanna Thai Kingdom, 1296-1899" has 3 major purposes: 1) to study the trade centers and trade routes within and between Lanna and nearby Kingdoms, 2) to study the functions and trade area of Chiangmai City, a trade center of Lanna Thai Kingdom, and 3) to study the change of the trade centers, trade routes, type of goods. This study uses historical approach and descriptive documentary analysis.

The result of the study has indicated that Chiang Mai had served as a primary trade center of Lanna Thai Kingdom during 1839-2101, which secondary trade centers were Lamphun and Chiang san. The most famous trade routes were Chiangmai via Khunming. In 2101-2317, Chiangmai was a primary trade center and secondary trade centers were Lampang and Kengtung. The most famous trade routes were Chiangmai via Khunming and Chiangmai via Manlamyains. During 2317-2442, a primary trade center was Chiangmai and secondary trade

centers were Lampang and Paknampo. The most famous trade routes were Chiang Mai via Lampang via Bangkok. The most important role of Chiang Mai was trade center of goods from nearby areas for merchants to trade. The most influential factors toward trade center and trade route city was physical conditions as good accessibility, transportation cost, supporting condition among areas, and the most important factor was political relationship condition.

The result of this study is expected to use as a guideline and be useful to persons and concerning organizations.

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved